

Каленић

1979

издање
шумадијске
епархије

2

Православље и атеизам

Како се односимо према
браћи која не верују,
како се понашамо према
атеистима?

Како наша Црква гледа на
атеизам и на неверовање?

Страна 2.

Исус им опет
поче говорити
у причама
и рече:

ЦАРСТВО НЕБЕСКО је слично
једном краљу који приреди
свадбу своме сину ...
А кад је краљ да види госте,
угледа онде човека
који није био обучен
у свадбено руко.
И рече му: пријатељу,
како си ушао овамо
без свадбеног рука? ...

Еванђеље по Матеју 22:2,11—12.

Дворану красну
гледам Ти, Спасе,
ал' рука немам
да метнем на се,
унутра је
да могу смело.
О, Ти, који си светлости врело,
одежду душе моје украси
светлошћу Својом,
и мене спаси!

Светилан прва четири дана
Велике или Страсне седмице.
Превео: Иринеј, епископ бачки

Илустрација еванђелске Приче о
свадбеној гозби, коју је израдио Џ.
Е. Милес (John Everett Millais, 1829—
1896. чувени енглески илустратор књи-
ге „Параболе Господа и Спаса нашега
Исуса Христа“ (Лондон, 1864.)

ВЕЛИКИ ЧЕТВРТАК

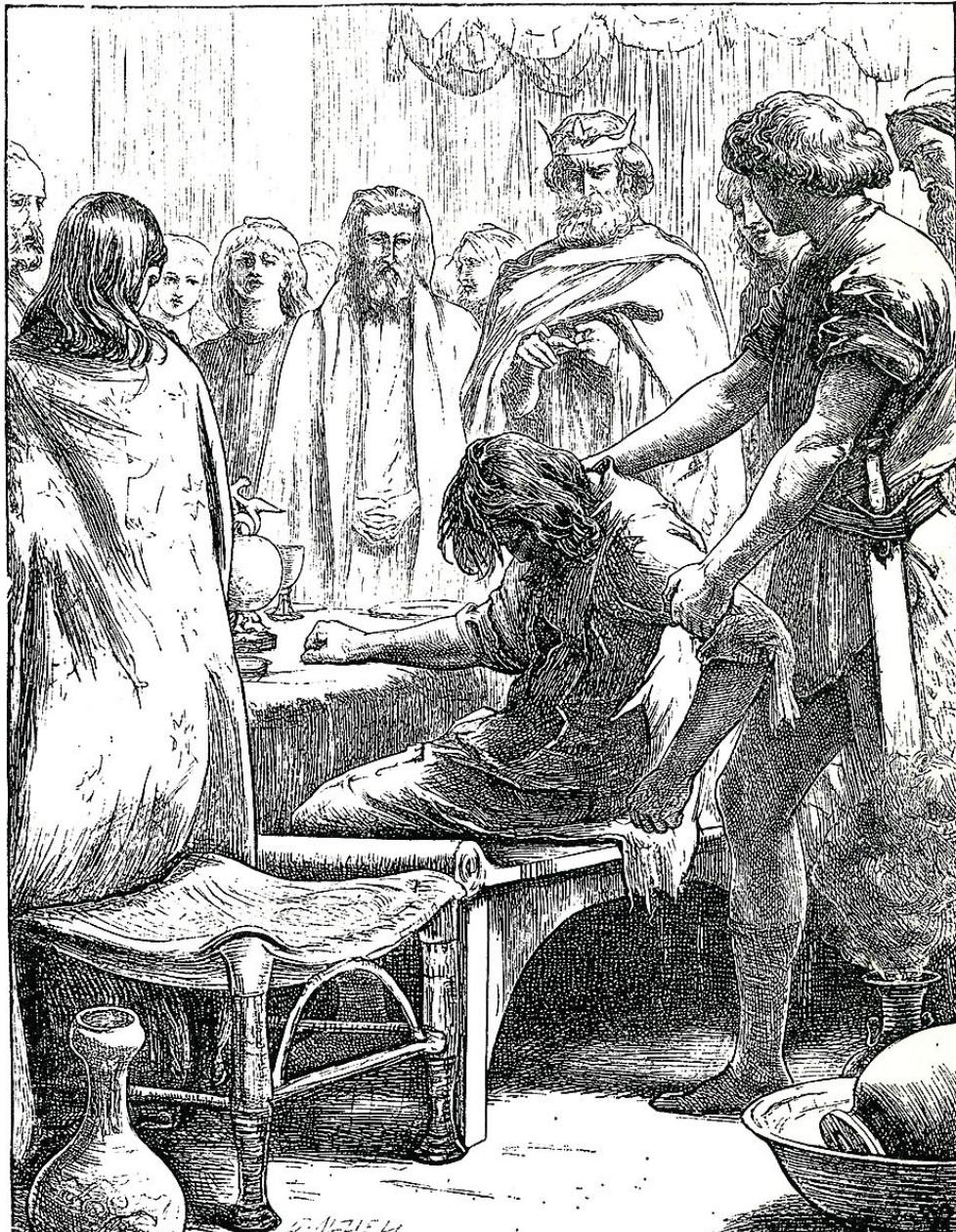
Ови свети дани изискују од
нас, да потпуно учествујемо
у богослужењима ове свете
и свештене седмице.
Ми се придружујемо
Спаситељу приношењем
самих себе Богу у
молитвама и благодарности.

Страна 3.

Исповест

Кроз исповест се
ослобађамо свега
негативног што нас
спутава и кvari,
свега грешног што нас
одваја од заједништва
с Богом.

Страна 5.

САЧУВАЈТЕ И ОВАЈ БРОЈ • КАЛЕНИЋ •

Православље и атеизам

„Бдите,
стојте чврсто у вери,
мушки се држите,
утврђујте се...”
(I Кор. 16:13.)

На раскрайнима живота

У најпотреснијим тренуцима Свога живота на земљи Спаситељ је говорио: „Бдите и молите се да не паднете у напаст” (Мт. 26:41).

Време у коме ми живимо такође је врло драматично. Оно је веома брзо. Можда се за десет година у овом нашем веку више промени ствари у свету и животу, него што се то раније дешавало за неколико векова.

На свим раскрайним улицама у нашим градовима имамо данас семафоре, који нас опомињу на правила вожње и кретања пешака. Свако мора бити будан и пажљив придржавајући се ових саобраћајних правила, да не настрада и да не погине.

У друштвеном и на духовном плану живота данашњица та раскрайна су још чешћа и далеко компликованија. Човеку је потребно да са много више пажње и много више будности загледа у семафоре, који су постављени на многобројним раскрсницама људског живота. Потребно је да стално има у свести оно Спаситељево начело „бдите и молите се...” То упрано значи да је потребна велика будност у свакој ситуацији. Човек је у ствари савремен ако је стално будан и свестан прилика у којима живи, а не ако слепо имитира уобичајено понашање, које доноси време као неку врсту моде.

На раскрайнима нашег савременог живота укрштају се многобројне идеје, правци, теорије и покрети. Они се међусобно супречавају, понекад се претачу једни у друге, или се чак међусобно сукобљавају или искључују.

Ни Српска православна црква и њени верници не могу данас остати изоловани у овим драматичним зби-

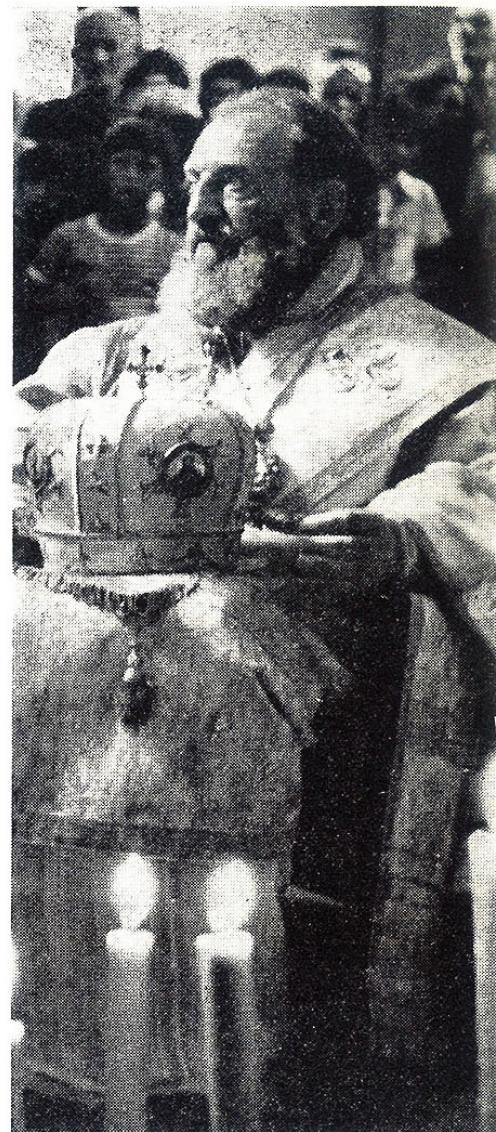
вањима, и на овим бурним раскрайнима живота. Поред наших домаћих разноликости, наши људи одлазе данас у „отшелничтво“ по читавом свету. Где год одете данас, на све четири стране света, можете наћи и срести Србе — православне вере.

Камен спотицања

И масовни атеизам је једна од нових појава са којим се наша Црква сушчава на сваком кораку, и среће на свакој животној раскрсници савремене историје. Догађа се тако често да је један члан брачне заједнице верујући, а други неверујући. Један број деце у породици су чланови наше Цркве, а други су чак и непријатељски расположени према вери и Цркви. А шта да кажемо о оном што се дешава на плану друштвеног живота у надлештвима, фабрикама и другим местима?

Због свега овога свакодневно се поставља питање пред свакога од нас како да се односимо према нашој браћи, која не верују, како да се понашамо према атеистима. Како наша Црква гледа на атеизам, на неверовање? И међу атеистима је врло најчешће данас питање понашања према нама, верујућим људима.

Можда многи међу нама жале због атеизма, и брину што сви нисмо јединствени у питању вере. Међутим, то је Божија ствар, а не наша, па не треба ту ништа жалити, нити вршити било какве анкете о верујућим и неверујућим људима. Давно још пре доласка Месије, псалмописац је пропрекао да ће Он бити камен спотицања „камен јегоже небрегоша зиждуши“ тј. камен који одбацише зидари. Зидаће се зграда, али ипак

зидари неће узети најбољи камен, већ ће га без икаквог разлога одбацити. Међутим, тај камен ће ипак доћи „во главу угла“ — постаће **крајеугаони камен** на коме ће почивати читаво здање (Пс. 118:22).

Историја људске културе показује да се ово пророчанство испунило, и да се даље стално испуњава. У центру и темелју историје људског рода налази се Христос, као крајеугаони камен свих збијања, идеала, понашања. Заиста се многи спотичу о тај „камен“, али Он остаје на свом месту непомeren. Напротив, стално се оставарује и оно друго пророчанство, које каже: „**Ко падне на овај камен разбиће се, а на кога он падне сатреће га**“ (Мт. 21:44).

Тако због појаве атеизма ми као хришћани немамо разлога да се плашимо, нити да бринемо. Пророк Исаја је записао божанску реч: „**Постављам у Сиону камен, скупоцен и тврд, ко верује неће се плашити**“ (Ис. 28:16).

Еванђеље Христово као наше највише начело, опомиње нас на семафору нашег хришћанског живота, да не погрешимо. Када би се сва правила нашег хришћанског понашања могла да сведу на један именитељ, онда бисмо могли да кажемо само једну реч: љубав. Ако се налазимо са неверујућим у једној породици, једном дому, за једном трпезом, на једном послу, љубав је највећа сила која ће нам помоћи да превазиђемо разлике између наше вере и њиховог неверовања. То је прво и највише хришћанско начело, које ће нам такође помоћи да осетимо да смо ипак деца једнога Оца Небеског, да смо браћа, па иако се не слажемо у мишљењима и веровањима.

Друго важно начело, које ће нам овде помоћи је лични пример. Свака света архијерејска литургија почиње речима: „Тако нека се заповеди ваша светлост пред људима, да виде ваша добра дела и прославе Оца нашега који је на небесима” (Мт. 5:16). Потребно је да се покаже личним животом како је дивна хришћанска вера и „јако благ Господ.” Сећам се једне кратке епизоде из живота једног великане нашег времена. Као младић био је атеиста. Догодило му се једне мркле ноћи да је залутао, и морао тражити конака да зачуца на непозната врата. Отворила му је врата стара и усамљена жена, и без размишљања примила непознатог младића у свој дом. Видевши много икона по зидовима овог скромног дома, младић је старицу упитао са иронијом: „Шта ће ти ове бесмислене слике у кући?” Старица му благо и са пуно љубави рече: „Синко, ти можеш да мислиш како хоћеш. Само те молим да запамтиш две ствари: да ја не верујем у Бога, ти не би непознат добио вечерас гостопримство у овом дому; и друго, шта ће бити с тобом, ако има Бога?” Тада младић је те вечери доживео преобразај и постао верујући човек. Доцније био је велики хришћански мислилац, познат по читавом свету. Сведочењем своје дубоке вере многе је неверујуће увео у крило Христове цркве. Ето, потребни су нам такви благи и једноставни поступци у сусрету са неверујућим, или друкчије верујућим људима.

„Стојте чврсто у вери...
утврђујте се”

Господ Исус Христос нам и овде може највише помоћи својим примером. Он је са неограниченом љубав-

љу прилазио проблемима сваког човека без разлике. Он је био Лекар људских душа узимањем на себе људских слабости и болести. Он „узе људске слабости и понесе наше болести” (Мт. 5:17). Због тога се најрадије дружио са грешницима говорећи да је „лекар потребан болеснима а не здравима” (Мт. 9:12).

У односу са неверујућим и ми се морамо тако понашати. Потребно је да осећамо одговорност за све људе које сретамо у животу. Ту је и нама неопходна искрена вера, јер и сами смо запљускани таласима сумњи и колебања пловећи по мору овога земаљског живота. Неопходно је да стално умножавамо и своју личну веру, да бисмо помогли ближњима који не верују. Потребно је да се стално молимо, као онај несрћни отац, који је говорио: „Верујем, Господе, помози моме неверјују” (Мк. 9:24). Морамо да се стално утврђујемо, багатимо, и утврђујемо у вери, као што саветује св. апостол Павле: „Бдите, стојте чврсто у вери, мушки се држите, утврђујте се” (I Кор. 16:13). Утврђујући себе у вери бићемо у стању да помогнемо и себи и другима. И у овом тренутку помолимо се Богу као некада Христови апостоли: Господе, додај нам вере (Лк. 17:5).

Молитва

Ућутим ли, Боже,
опет ћеш ме чути,
јер речи су
само сенка осећања
и често,
kad усне зборе
срце ћути
и молитва бива
штуро дело знања.

Пусти да се молим
животом и делом
и љубављу према ближњем
који пати.
Дај да живим више душом
нега телом...
Ућуте ли усне,
срце ће Те звати.

о. Матеја Матејић

Свети и велики четвртак

Ходите верни, насладимо се високим умом Господњег стана и бесмртне трпезе на највишем месту (тј. на небу), насладимо се Логоса који се вазнео, поучавани од Логоса, кога славимо.

Ирмос девете песме конона
на Велики четвртак

Сада

Литургички текстови, као што и напред наведена химна показује, обично нам говоре у садашњем времену. Њима често претходи реч данас („Данас Ђева рађа Творца свију...“) — Божић, „Данас Творац неба и земље долази телом на Јордан...“, „Данас виси на дрвету...“ — Велики петак, „Данас гроб свезује онога који целу природу држи на длану...“ — Велика субота итд.). То значи, да црквене службе у току једне литургичке године представљају много више од једноставних сећања и слављења прошлих догађаја. Цела литургија има циљ наше увођење и узрастање у Христов живот. Догађаји из Спаситељевог живота морају бити данас стално присутни у нашем животу.

Страсна седмица и Ускрс заједно сачињавају центар тог великог литургичког „садашњег времена“ Цркве. То је Спаситељева Пасха од понижења, бијења и смрти до победоносног, вакслог живота. То је почетак и циљ литургичког живота. Ови свети дани изискују од нас, да потпуно учествујемо у богослужењима ове свете и свештене седмице. Страдања, смрт и вакрсење Христово мора и

Логос — Реч Божја. Иисус Христос се назива Речју Божјом — „Његово име гласи: Реч Божија” (Откр. 19:13); „И Реч се оваплоти и становава међу на- ма, и гледасмо њену славу, славу коју има као Јединородни од Оца — пун благодати и исти- не” (Јован 1:14).

„Раширио је
руке Своје
на дрвету
крсном
и узвисио
живот наш”

данас бити центар целог нашег жи- вота. Црквене песме нас позивају да пратимо Спаситеља током ових вр- хунских и одлучних момената Њего- ве мисије.

Последња вечера

На Велики четвртак је Спаситељ имао последњу вечеру са својим ученицима. То је било много више од обичне вечере. Била је то последња њихова заједничка Пасха: „Јер вам кажем: нећу је више јести док се не испуни у царству Божијем” (Лк. 22:16).

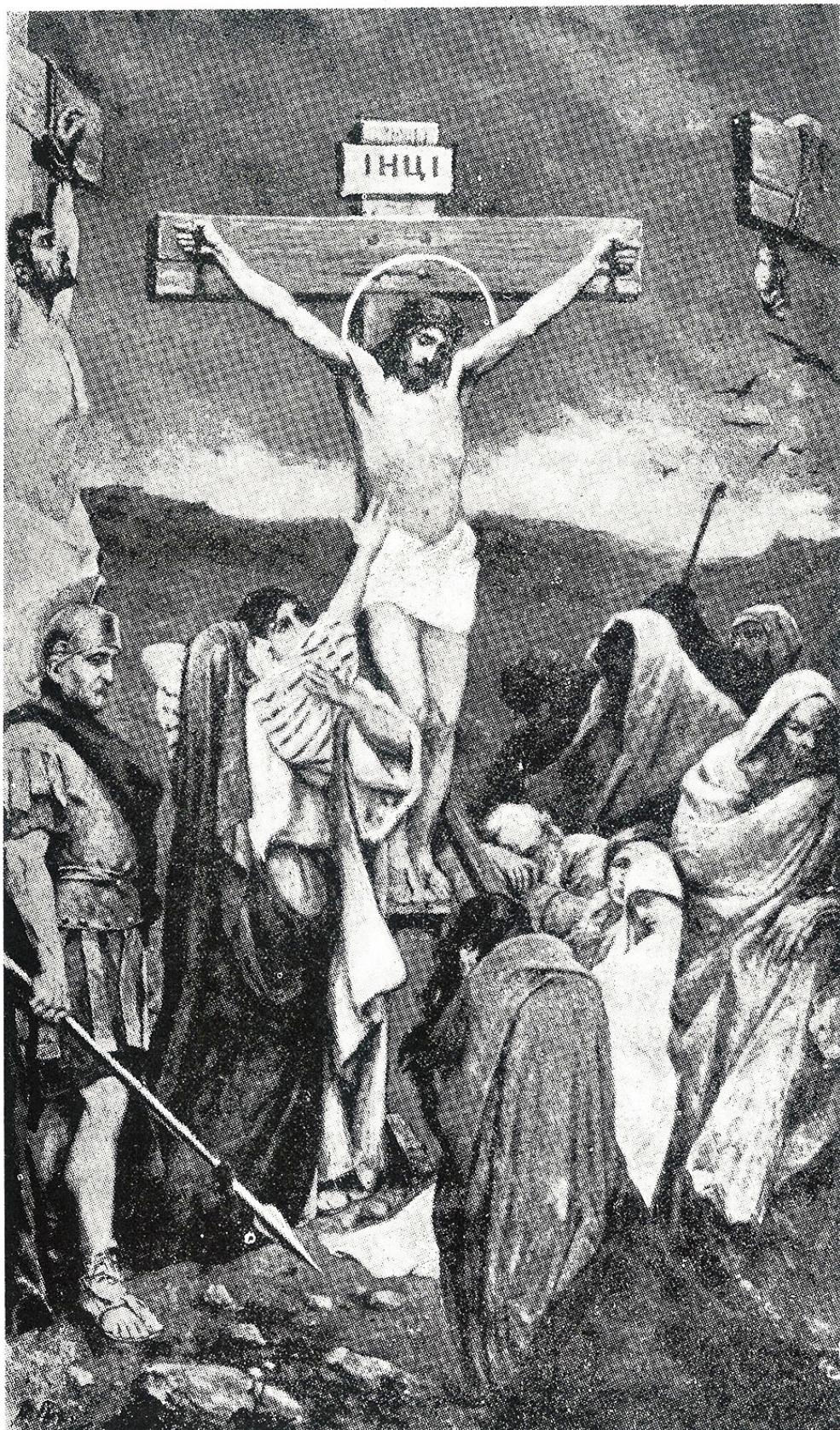
Пасхална вечера је била врло ва- жан догађај у години. То је била ве- чера благодарности. За време вечере Јевреји су се сећали њиховог ослобо- љења ропства у Египту и благодари- ли су Господу па Његовој помоћи. На овој вечери су истицана Божија обећања која су се односила на ослобо- љење Јевреја од свих њихових не- пријатеља у будућности. Јело се спе- цијално заклано јагње, хлеб је био ломљен и у одређеном моменту се давало свима вино.

На овој вечери је Спаситељ јасно открио себе као испуњење свега оно- га чега су се Јевреји сећали и чему су се надали. Он је био последње па- схално јагње, „јагње Божије које у- клања грех света” (Јован 1:29). Лом- љење хлеба и изливање вина пред- сказивало је предстојеће расипање Његовог сопственог тела и пролива- ља Његове сопствене крви “која се ради вас и ради многих пролива за отпуштање грехова”. Спаситељ је, да- кле, био нова и коначна Пасха, Пасха од смрти ка животу, од земље на не- бо... (Ирмос прве песме ускршњег канона).

Божанствена литургија

На последњој вечери је установљена Света тајна евхаристије, божанствен- на литургија. Господ је те „ноћи ка- да је био предан, узео хлеб, захвалио Богу, изломио и рекао: ово је тело моје за вас. Ово чините мени за спо- мен. Исто тако и чашу после вечере говорећи: ова чаша је нови савез мо- јом крвљу. Ово чините, кад год из- ње пијете, мени за спомен” (I Кор. 11:23—25).

Божанствена литургија је, dakle, јело Нове Пасхе. Она је сећање „све- га онога што се ради нас забило: кр- ста, гроба, тридневног вакрсења, уз- ласка на небеса, седења с десне стра- не, и другог и славног доласка”. Се- ђање свега онога што је било и оно- га што ће бити. Она је срце богослу-

жбеног живота Цркве. На свакој литургији, а специјално на литургији Великог четвртка, Господња вечера, ломљење Хлеба (Д. ап. 2:42), је актуализирано у нашој средини. У овој Светој тајни Црква постаје реалност.

„Чаша благослава, коју благослављамо, није ли заједница Христове крви? Хлеб, који ломимо, није ли заједница Христова тела? Зато што је хлеб један, ми многи једно смо тело; јер сви ми један хлеб делимо” (I Кор. 10:16—17).

На божанственој литургији Великог четвртка позвани смо, у садашњем времену, да будемо учасници „бесмртне трпезе на највишем месту”.

Ми смо позвани да чујемо Еванђеље и остале библијске текстове, да се „насладимо Логоса (Спаситеља), који се вазнео, поучавани од Логоса”.

Ми се придружујемо Спаситељу приношењем самих себе Богу у молитви и благодарности, путем дарова хлеба и вина.

Ми молимо Светога Духа, да сиђе „на нас и на ове предложене дарове”.

Ми примамо ове дарове у Светом причешћу као „бесмртну трпезу”. Ти дарови су нам враћени натраг као Тело и Кrv Христа Спаситеља, која је „проливена за живот света” (Литургија Св. Василија Великога).

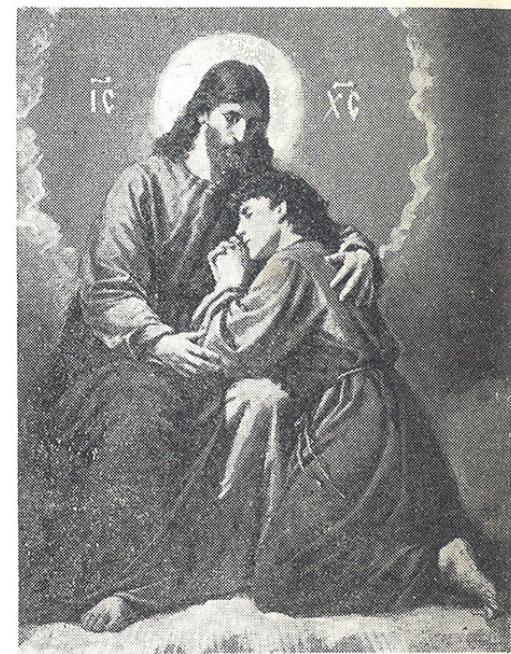
Са литургијом Великог четвртка, која почиње вечерњем, спојени су и други чинови. На овој литургији се освећује Миро и припремају се честице за причешће болних, за целу годину. У саборним црkvама архијереј, после литургије, врши чин прања ногу дванаесторици свештеника (овaj чин се у нашој Цркви вршио већ почетком 14. века, али се временом изгубио).

Последњи часови

Велики четвртак означава почетак последњих часова нашег Господа. Планови за Његову издају и хватљење били су готови. Природа Његове мисије као Спаситеља била је објављена. После молитве Оцу небеском у Гетсиманији, Спаситељ је био спреман да поднесе страдања и смрт на високом крсту. Нов и диван жртвеник, јер је жртва дивна и необична. Сам Он је жртва и свештеник; жртва по телу, а свештеник по духу; сам Он је принео и био принесен” (Свети Јован Златоуст).

Грех свој признах Теби
и крвице своје не затајих;
рекох: исповедам Господу
преступе моје;
и Ти скиде с мене
кривицу греха мојега.

Псалам 32:5.

Исповест

Исповест је суштински елеменат хришћанског живота. Без исповедања грехова не може се замислити хришћанство. У Светој тајни покажања човек чисти своју душу од грехова учињених после свога крштења.

Своје грехове ми исповедамо да бисмо открили наше животе суду Божијем и суду људском и да бисмо измолили милост и опроштај. Кроз исповест ми се ослобађамо наших грешних тајни. Отварамо се светлости Божијој и осталим људима. Ослобађамо се свега негативног што нас веже и кvari, свега грешног што нас одваја од заједничарства са Богом.

Господ се, током цelog свог земаљског живота, једино и највише радовао покајним грешницима. „Кажем вам: тако ће на небу бити већа радост због једног грешника који се каје, него ли због деведесет и девет праведника којима покајање није потребно” (Лука 15:7).

Нашем покајању радују се и сви прави и истински хришћани. „Ко не ма стрпења с нама кад грешимо, не воли нас. Не воли нас ни онај, ко нам не прашта, кад се кајемо за грех. А најмање нас воли онај, ко се не радује нашој поправци” (Е. О. Н.).

Отворено и јавно

Исповедање није права исповест грехова, ако није отворено и јавно. Исповедање „тајно”, „само Господу”, као што то неки кажу, уопште није исповест.

Бог зна шта смо учинили пре него што то и учинимо. Признати наше грехе Њему приватно, делимично је и непотпуно признавање грехова. Сваки грех против Бога, истовремено је и грех против човека и природе.

А искрена исповест је увек отворена исповест. Само оваква, она јасно показује наше искрено признање грехова, нашу праву жалост, нашу жељу да изменимо свој живот.

Само свештенику

Зашто се онда исповедамо само свештенику? Зашто је наша исповест приватна?

Исповедамо се свештенику као да се исповедамо свима. Или, да то кажемо другачије, у личности свештеника ми се исповедамо свима.

Свештеник види и чује и, силом и благодаћу Светога Духа, отпушта и разрешава нас од свих исповеђених грехова. Он је пред свима сведок искрености наше исповести. Он нас саветује како да се поправимо. Он изговара речи божанског разрешења ономе који се искрено каје. Он отвара наше срце речима предисповедне поуке:

„Ево, чедо, Христос невидљиво стоји, примајући твоју исповест, не усрми се, нити се бој, и немој да сакријеш што од мене, но слободно реци све што си учинио, да добијеш о проштај од Господа нашег Исуса Христа...”

Зашто је потребна Црква?

Зашто је за исповест потребна Црква? Зар не може Бог да „директно” опрости грехове? Зар Он није присустан свуда, увек спреман да према грешницима покаже своју милост?

Наравно, Бог је свуда присустан и увек је спреман да прими грешника који се каје. Али Бог се открио преко свога Сина Господа нашег Исуса

Христа, Који је основао своју Цркву, испунио је силом и благодаћу Светога Духа, а Њеној јерархији дао власт какве се ни анђелске силе нису удостојиле. **Којима оправдите грехе, рече је Господ својим ученицима, — оправштају се; којима задржите — задржани су”** (Јован 20:23).

На исти начин као што идемо у цркву да будемо крштени и миропомазани, да будемо венчани и сахрањени, да чујемо реч Божију и примимо Свето причешће, тако исто идејмо да исповедамо наше грехове и да примимо благодат сједињења са Богом Оцем и Светим Духом преко Светог причешћа телом и крвљу Сина Божијег, нашег Господа Исуса Христа.

Ако долазимо у цркву да примимо све што зnamо и све што имамо од Бога, укључујући ту и Свето писмо и Свето предање, које је Бог дао Цркви, чудновато би било да не дођемо у исту цркву да исповедамо наше грехе и да примимо Божански опроштај и Божанску благодат.

Како да дођемо?

Али како да дођемо на исповест? Шта треба да радимо? Као главно

правило код исповести, пре свега, је то да се држимо праксе устаљене вековима у нашој Цркви. После овога, једино је правило да се потпуно, искрено и отворено, без икаквог устручавања, исповедимо, да избегавамо непотребне детаље и празна набрајања, да се искрено кајемо, да желимо опроштај од Бога, да обећамо похајање, да исправимо наше погрешке и побољшамо свој живот.

Ово су основни елементи исповести. Ако нам свештеник саветује или наложи да нешто учинимо: одреди посебан пост, да читамо, да се молимо, да учинимо нека дела милосрђа — ми треба то да извршимо веома пажљиво и са радошћу, знајући да је са нама Бог у сваком делу светотајинског похајања, само ако смо искрени и отворени за Његову присуност.

Ништа није тајно

Најзад, треба да долазимо на исповест као на последњи суд. Овоме треба да дамо посебну важност. Ми ћемо се у цркви срећти са Господом нашим, Он ће слушати нашу исповест и са њиме, Који долази нарочито и стварно, сјединићемо се у Светој тај-

ни причешћи. Он долази да нас пријми у заједницу љубави са Богом, а ми се припремамо да Га дочекамо отворена срца и душе, исповедајући своје грехе, молећи милост и опроштај.

„**Јер нема ничег тајног што неће изићи на јавност, нити чега прикривеног што се неће доznati и изићи на видело. Пазите, дакле, како слушате...**” (Лука 8:17—18).

У Цркви ми већ живимо у светлости Божијег царства. Господ Исус Христос се стално јавља. Ми Га морамо сусрести најискреније исповедањем грехова и истинитим похајањем. Тада наш сусрет са Њим неће бити „на суд или осуду, него на оздрављење душе и тела”.

„**Ако кажемо да немамо греха, сами себи варамо и истине нема у нама. Ако исповедамо своје грехе, он је веран и праведан — да нам оправти грехе и очисти нас од сваке неправедности**” (І Јов. 1:8—9). ■

ВЕРА — просветљење савести и разума

Прегрђи мисли светитеља о вери

„Вера је тврдо поузданје у оно чему се надамо, осведочење о стварности коју не видимо”, вели св. апостол Павле у својој Посланици Јеврејима (11:1). Другим речима, вера је чврсто убеђење да постоји Бог — Творац света и човека, о коме нам јасно и убедљиво говори сва видљива природа и поредак у њој.

Објашњавајући шта је вера хришћански свети оци кажу: вера је божанско семе које у срца људи сеје Дух Свети; на људима је да ово божанско семе приме и преузму даљу бригу о њему — да га чувају и негују, да га унапређују да би ојачало, узрасло и донело плод. Демони настоје да ово семе ишчуђају из човековог срца (на што је Спаситељ опоменуо људе Причом о сејачу и семену — Мт 13:3—8, 19), или да у човековом срцу посеју коров греха и страсти и тиме угуше божанско семе вере (како је Господ изнео

у Причи о пшеници и кукуљу — Мт 13:24—25).

Апостол Павле поучава нас даље да се вером Христос усљава у наша срца, а са Њим и љубав (Еф 3:17).

По једнодушном уверењу свих хришћанских светитеља, вера је мати сваког добра и залога наше спасења. — Без вере човек не зна за Бога нити за Његове заповести — зато их и не испуњава, па се због тога и не може спasti, као што учи св. апостол Павле: „Без вере није могуће угодити Богу; јер онај који хоће да приступи Богу, мора веровати да име Бога и да Он узвраћа наградом онима који Га траже” (Јв 11:6).

Свети апостол Петар истиче да је вера тврђава која штити од дејства ђавољег (І Пт 5:9).

Вером се превозимо у тихо пристаниште спасења, каже св. Јован

Златоуст. „Ко себе предаје 'ветру свакаквих учења' (Еф 4:14), тога колебају таласи, захвати га бура и он доживљава бродолом. За нас постоји једна пловидба, један курс (пут), једно пристаниште: в е р а ! Она је путовођа, она пружа уточиште. Ко је отпао од вере, тај је претрпео бродолом. Ко следује вери, тај свој животни брод уводи у тиху луку спасења...”

Свети Кирил Јерусалимски учи да вера просветљује савест и разум: вера је око које просвећује савест и разум човека; у исто време она је и штит који одбија стреле демона. Зато зли духови настоје да униште веру, да би лакше помрачили разум и савест човекову и тиме га лишили моћне заштите од њихових стрела.

Вера отвара врата тајана, вели св. Исаак Сиринанин, она открива тајне до којих разум човеков не може да допре, као нпр. да је свет створен Божјом речју, тако да је видљиво постало од невидљивог (Јв 11:3).

Свети Максим Исповедник уверава да за веру Бог награђује човека знањем.

Свети Тихон Задонски упоређује веру са светилником тј. све-

тиљком: „Што је светиљка у кући, то је жива вера у човековом срцу. Светиљку у кући пали човек, а светиљник вере запаљује Дух Свети кроз слушање речи Божје, као што је написано: **вера потиче од проповедања, а проповедање бива Христовом речју** (Рм 10:17). Кад светиљка у кући гори и светли, све је у дому јасно, па житељи виде и не спотичу се, сваки не сметано обавља свој посао, јер је све светлошћу обасјано; исто тако, кад светиљник вере у срцу светли, човек све јасно духовно види — невидљивог Бога види као видљивог и извршује дела која приличе хришћанском звању.

Вера, учи нас овај светитељ, омогућава човеку да види Бога. „Догађа се”, вели он, „да поред слепога стоји човек који види, али слепи не зна да тај човек стоји поред њега. Бог, као свуда присутан, стоји уз сваког човека, али човек који није вером просвећен не види Га, па стога и не зна да Господ и Судија стоји поред њега.”

„Често се догађа да слепи, не види човека поред себе, чини дела непријестојна и срамна, мислећи у себи да га нико не види, као што и он никога не види. Исто тако грешник, као слепац, мисли и машта да га нико не види, па се и усуђује на безакона дела. Али веома себе обмањује, јер Бог који је уз њега присутан, пред којим он све и мисли и чини, види га — види свако дело његово и сваку помисао његову зна, изобличиће га у последњи дан: **‘Изобличићу те, и ставићу ти пред очи твоје грехе’** (Пс 50:21). Мислио си да те нико није видео, али Ја сам видео како си мој закон нарушавао. Ставићу преда те твоја безакоња, чинио си их трајно, а ја ћу те изобличити пред целим светом, анђелима и људима. Тада ћеш сазнати, грешниче, да сам Ја све видео — ма шта да си чинио, почињао и замишљао у своме срцу. Ти се од људи скриваш, али се од Мене никаде не можеш сакрити...”

Хришћанин, просвећен вером, мада својим очима не види Бога, ипак Га гледа унутрашњим оком вере — Невидљивог као видљиво пред собом гледа. Тако и псалмист говори о себи, просвећен вером и Духом Светим: **‘Свагда гледам Господа пред собом’** (Пс 16:8). Јер је својство вере да невидљивог Бога, духовним очима представља као видљивог. Таквом вером просвећена душа свуда ходи са страхом Божјим и побожношћу, свагда се клони свега онога што је Њему противно, и поступа пред Њим као дете пред својим оцем...”

По учењу овог светитеља „вера је корен и извор добрих дела. Од вере произлазе добра дела, као од здрава корена плодови на дрвету... Кад корен дрвета почне да се квари, дрво почиње да се суши и више плодова нема; исто тако кад вера почне да слаби, и човек слаби у својим добрим делима. И као што се дрво осуши кад му иструли корен, тако се и човек квари и пропада кад у њему нестаје вере...”

Преподобни отац Јован Кронштатски тврди да је вера највеће благо земаљског живота. „Са вером сва искушења можеш победити и само царство задобити. Вера је највеће благо земаљског живота — она сједињује човека са Богом, и чини га у Богу силним и победоносним, јер ко се с Господом сједини, један је дух с Њим (I Кор 6:17).”

о. Д. М. С.

УЗГРЕД ЗАБЕЛЕЖЕНО

„Позната је (међу атеистима неумесно употребљавана) формула о вери као ‘опијуму народа’. То је противсмисао на мисао Карла Маркса, која уопште не значи да је вера маљ или понижавајућа дрога. К. Маркс само каже да вера ублажава моралну патњу народа на исти начин као опијумски лек болове”.

Етиамбл (Etiemble): Познајемо ли Кину, с. 133. Библ. „Зодиак” — 9. Изд. „Вук Караџић” Бгд. 1968.

Манастир Дењковац

На средокраји између Крагујевца и Рековца, у атару села Велике Пчелице налази се манастир Дењковац.

Лоциран је на веома скровитом месту, с десне стране реке Дуленке у веома живописној и нетакнutoј природи, окружен свуда унаоколо шумом и савршеним миром.

У бурној прошlostи српскога народа нестало је мноштво писаних докумената о српским споменицима културе, па тако, и поред најбоље воље, нисмо могли наићи на докуменат када је овај манастир подигнут, ни из којега је века. Отуда се поред малобрежних и оскудно писаних докумената морамо углавном ослањати на народно предање. Но на основу онога са чим располажемо, можемо са сигурношћу тврдити, да овај манастир датира из дубоке прошlostи, и да је био значајни духовни и културни центар у овом делу Шумадије. Сведок овом утврђењу је сам народ овога краја који са побожношћу и страхопоштовањем приступа манастиру, а нарочито о празнику Успенија Пресвете Богородице — храмовне славе овога манастира, који је иначе у рушеvinama.

Од рушеvine манастирских „према незнатним остацима може се утврдити једино основа цркве која је била једнобродна, димензија 7×14 м. а последњи видљиви трагови уништени су 1937. г. када је срушен део западног

зида који се до тада држао”. А у локалитету се налазе још и делови мермерног свећњака и једна гробна плоча без текста” (Архива Завода за заштиту споменика културе — Извештај конзерватора Драгане Милисављевић 1971. г.).

Међутим, екипа Археолошког института из Београда, пронашла је у манастирском локалитету и „остатке конака који се налазе са јужне стране” као и „два бронзана крста обраћена са обе стране: на једној је дата, у релативно високом рељефу представља Распећа, изнад кога се налазе два анђела која тугују, а на другој страни је представљен мали крст у средини, а у краковима се налази по један већи стилизовани цвет лале. Рад је вероватно из 18 века. Сасвим сличан крст налази се у Народном музеју у Крагујевцу и у једној приватној збирци. Оба ова крста нађена су на истој територији, па се може помињати на једну радионицу, чак можда и на један калуп”. (Археолошки споменици и налазишта у Србији — књига III стр. 172).

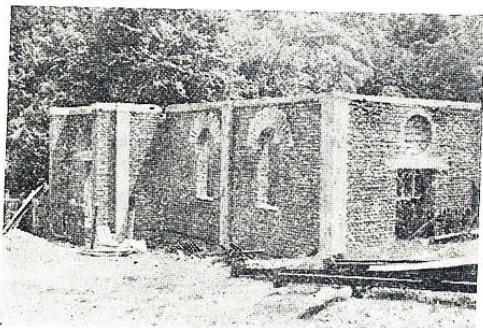
Писац овога чланка видео је један крст оваквога описа на остатку часне трпезе, приликом овогодишње посете овоме манастиру.

Милан Милићевић тврди: „да је манастир био велик 7—8 хвати. Осим олтара, има још две преграде. У олтару стоји и сад часна трпеза... Ка-

жу, да је то био тако висок манастир, да су му се кубета могла да виде из Крагујевца и Јагодине. И сад се познаје већ гором зарасли пут преко планине Кременца и даље до жупањског града. Од Дењковца један сат низ реку ка Рековцу идући, развалине су од цркве „Ралетинца”, за коју веле да је била испосница манастира Дењковца” (М. Милићевић, **Кнежевина Србија**, стр. 182). Сада је то женски манастир на чијем челу стоји мати Хартина. Милићевић ништа не помиње остатке манастира Серинца за који бисмо такође могли тврдити да је у прошлости био испосница манастира Дењковца, пошто се налази у непосредној близини Ралетинца.

Изнад манастира има место које се зове „виноградски прлози” (парлози), али је све то зарасло у шуму. (Милићевић, **Кнежевина Србија** стр. 182).

Писац **Кнежевине Србије** забележио је у ствари усмено народно предање које се сачувало до данашњих дана, у шта сам се и сам уверио приликом интервјуисања најстаријих људи села Великих Пчелица, у чему ми је велику помоћ пружио пензионисани протојереј пчелички о. Јуба Манић.

Можемо извести закључак, да је манастир Дењковац био не само значајни духовни, већ и црквено административни центар, јер је био и седиште Епископа са административним и другим особљем; да је имао много-бројно монаштво, о чему нам сведочи и помињање испоснице у Ралетинцу. Такође можемо тврдити да је финансијски добро стајао и да је имао узорну економију, за коју је било потребно и помоћно особље, па чак и винограде, о чему сведочи и назив једног потеса који се и дан-данас зове „Виноградски парлози”.

Када је овај манастир порушен немамо података. Али можемо претпоставити да је то могло бити после сеобе Срба под патријархом Арсенијем Црнојевићем 1690. године, за ко-

јом је убрзо стигла и Турска одмазда над преосталим српским народом и над његовим светињама. Јер, да је рушење овога манастира било у ближој прошлости, о томе бисмо нашли помена у писаним документима, или код старијих људи, међу којима има и оних који су запади у десету деценију свога живота.

Обнова манастира Дењковца

Први покушај обнове овога манастира био је вероватно још у другој половини 18. века, јер Живко Петровић, земљорадник из Великих Пчелица, тврди: „да је запамтио кад је имао шест година (а то би по рачуну било 1890 године) да је у мањем конаку крај рушевина цркве манастирске живело 6—7 калуђера који су служили службју Божју на рушевинама манастирске цркве, и читали молитве болесницима на гробној плочи, која се налази у унутрашњости цркве, и да су ту многи болесници а нарочито главобольни нашли лека”.

Куд су се дели ови калуђери касније и зашто се није успело са обновом није познато. Али су ову обнову вероватно омели српско-турски као и српско-бугарски ратови.

Но, народ никада није одустајао од ове обнове, па зато поново верници Великих Пчелица, уз помоћ и других села, 1938. г. почину да раде на обнови манастира. Припремљена је опека, креч, а у 1940. години скупљан је увекико и добровољни прилог. Поново је избио рат и сви планови на обнови пали су у воду.

Сазнали смо да је по свршетку рата опека намењена за обнову манастира Дењковац данас: храм чека довршење

стира, употребљена за зидање задружног дома у селу В. Пчелице.

Са радовима на обнови манастира наставља се тек 1957. године, када мештани В. Пчелица ограђују порту, а 1965. године зидају и народну трпезарију.

Ценећи значај овог манастира, на молбу грађана Великих Пчелица, блаженопочивши Епископ шумадијски Валеријан даје 1974. године свој благослов за зидање манастирске цркве, које је почело 1977. године, и дошло се до крова. Нова црква није зидана на старим темељима, него је добијала нову локацију поред темеља старе манастирске цркве.

Рад на обнови Дењковца добија пуни интензитет доласком за Епископа шумадијског Саве, који је у више наврата посетио овај манастир, увек срдачно дочекиван од џустину побожног народа Великих Пчелица, који вером живи и креће се, а пла-мен њихове вере долазио је свакда и долази до ове светиње. Гледај сам својим очима и метанија која су чињена док је Епископ пролазио аутомобилом.

На апел Његовог Преосвештенства епископа Саве, који је упућен свим црквеним општинама и манастирима широм Епархије шумадијске, да се финансијски помогне ова обнова, сви су се одзвали великолично. А овој акцији знатно је допринело много-бројно свештенство и верни наше Епархије, тако да ће, ако Бог да, овај манастир поново засијати у својуј старој слави и величини.

о. Драгиша С. Јевтић

Поезија

Љубав

Љубав је искра
божанског пламена
залутала у тмини
нашег живота.
Али, и кад се искра гаси,
остаје људско срце напаћено
и пуно сапатништва.

Сестра

Дошла си ми,
сестро моја вољена,
и стала крај мого прага.
Тамна коса

беше ти разбарушена,
рамена дрхаше од зиме,
а на ногама имала си ране.

Збацаш свој царски плашт
да огрнем твоја нага плећа,
но ево, у руци ми сиве приње,
хаљине неупотребљиве.

Скинух свој златни венац
да овенчам сагнуту ти главу,
ал' ето, у руци ми црни колут,
гвожђе зарђало.

Отргнух са прса мојих
благо небројено,
али се танка нит
раскину међу прстима
и бели бисер и алем-камен
просуше се по мермеру.

Тако, стојим пред тобом
немоћна у љубави својој.
Немам више ни огратча,
ни венца, ни ћердана.
Али дај ми да плачем с тобом,
Сестро моја вољена.

Трашу

Ево, забравила су се врата
која су за мене
била увек отворена,
ево, угасио се прозор
који ми је светлео у мраку

и глас
који ме је звао — Сестро!
уђутао је.

Знам, да ти се
паћеничка душа
откинула од овога света
и да си се винуо
у слободу.
На ипак,
боли ме срце
јер се прозор угасио
и глас уђутао —
глас, коме сам била
Сестра.

Трак

Првен ти зрак
сливен са мојим плавим
крај ногу Мајци пашће
као цвет —
пурпурно љубичаст.
Јер Она
Вечити брак у Богу
спрема нам.

Ово ме

Ево ме.
Ту сам —
Тебе ради.

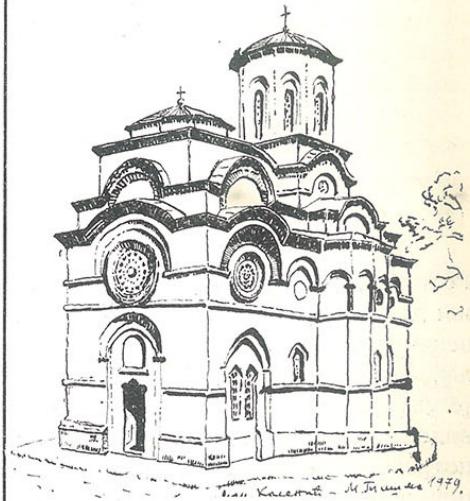
Посланик

Човек не зна
ради чега је он
послат другоме:
као помоћ или као бреме,
због радости или туге,
ради утехе или искушења.

Иако се твој дар не прима,
стој мирно и сагни главу,
јер си ти само посланик
Великог Владике.

Долазак

Сваки цвет добиће кише,
и свака звер заборавиће глад,
и свачије срце биће вољено,
по доласку Твоме,
Господе!

ЗАХВАЉУЈЕМО свима нашим пријатељима и првим читаоцима „Каленића”, који су се похвално изразили о првом броју. Сада, и убудуће, од наших читалаца очекујемо критику, искрену и добронамерну, изношење жеља и предлога у погледу садржине листа, његовог изгледа и осталог. Настојаћемо да у границима могућности удовољимо у првом реду жељама већине читалаца из наше епархије, али и појединачним сугестијама, ако оне могу допринети бољој и успешнијој мисији „Каленић”. Потребно је да знамо од кога и одакле нам жеље и предлози долазе, искључиво ради наше интерне статистике, бољег увида и правилније слике о кругу наших читалаца; из истих разлога добро је макар приближно знати и занимање и доба старости оних који нам се писмено обраћају, па унапред захваљујемо и на овим подацима.

„Каленић” — уредништво
Улица Маршала Тита 69.
34000 Крагујевац

Почеци старе српске црквене музике

Религија, као специфичан унутрашњи доживљај обухвата целокупну човекову личност: разум, осећање, вољу, савест и машту. Како кроз своје унутрашње тако и кроз спољашње видове религија задовољава човекове потребе за религиозним. Нема ни једног облика религије (ма на ком се ступију она налазила) без култа, ни култа без уметности, без маште. Познато је до ког је степена ишао развојни пут култа наше, православне источне Цркве, а управо црквена музика један је од најинтересантнијих видова тога култа. У православној Цркви, молитвено изражавање кроз песму је веома чувано и неговано, тако рећи од првих дана.

Да би се стекла јаснија слика о почелима старе српске црквене музике, морамо се вратити на њене изворе и то на: а) историјска документа (житија, летописи, писма), б) сачуване литургичке рукописе и в) у ограниченој мери на усмену музичку традицију. Већ први словенски апостоли св. браћа Кирило и Методије обраћају посебну пажњу музичком изразу у богослужењу. Поред тога што су превели најнеопходније богослужбене књиге са грчког на стари словенски језик, њима се приписује: јутрења, литургије, вечерња и других богослужења на том народном језику. Захваљујући св. Кирилу и Методију, а доцније и њиховим ученицима, већ крајем IX века у Моравској, Панонији, као и на територији данашње Бугарске и Македоније, суштински делови на богослужењима певани су на старом словенском језику.

Света браћа су добро знала како ће на Словене — пагане деловати богослужење на разумљивом, говорном језику.

Године 863. створена је и прва азбука — глагољица, а крајем IX и почетком X века јавља се и друго писмо — ћирилица. Литургички рукописи су још у Константинопољу, затим у Чешкој, Моравској, на Светој Гори и у Русији, били превођени са грчког на стари словенски језик. У недостатку брзих и вештих преписивача који би глагољске текстове транскрибовали ћирилицом, оба ова писма задржана су у употреби пуних сто година.

Из житија св. Клиmenta Охридског сазнајемо да је Климент у својој епископији постављао ученике за чтеце, ипоћаконе, ћаконе и свештенике, учио их црквеном реду и појању псалама, да је „богато снабдео цркве с псалмоподобним пјеснопјенијем” а у част многих светитеља и Богородице, увео је „молитвене и благодарствене песме”. У свом „Почученију на Вознесеније” Климент истиче да се Херувимска песма пева „једногласно”. Песме и „пјенија” спомињу се и у другим Климентовим поукама. Наводи се, шта више, да је Климент Охридски пренео појање у писменом облику: „и свјашчена пјенија писанијем прједаде”, или на жалост, ти рукописи нису сачувани” (из књиге „Српска музика кроз векове” — др Димитрије Стефановић — Извори за проучавање старе српске црквене музике, стр. 115).

Приликом читања на богослужбенима библијским текстовима (који су први преведени) посебно су интонирани „вазглашавани”. Поједињи делови, које је у току читања требало посебно нагласити, обележени су нарочитим знацима (испод, изнад, или у среду речи) тзв. екфонетском нотацијом. Ради лакше уочљивости ови знаци су писани црквеним тушем. Данас су нам позната два словенска рукописа где срећемо знаке екфонетске нотације, 1) Остромирово еванђеље из 1057. год. и 2) Куријановски или Новгородски листићи из XI века.

За почетке црквеног појања библијски текстови (са псалтиром) су без сумње значајна збирка, међутим Осмогласник ипак представља за појање најважнију богослужбену књигу. Рад на преводу Осмогласника био је изузетно тежак, јер се морало водити рачуна како о суштинској неповређености текста, исто тако и о текстуалној мелодичности. Ту је уједно и почетак прилагођавања византијских мелодија старом словенском тексту.

У Византији, а доцније и у словенским земљама, мелодије Осмогласника биле су тако рећи образац за извођење других црквених песама, па отуда (нарочито у мијејима) често наилазимо на ознаку под(обан), иза које обично следи назив песме Осмогласника која је узета као узор. Певач је приликом извођења одређене песме користио мелодијске линије и мотиве (одговарајућег гласа), које су му познате из Осмогласника. Такав начин појања је данас познат као „кројење”.

Плодове рада светих Кирила и Методија, као и њихових настављача, сусрећемо и у време св. Саве. Понеки рукописи се још преписују глагољицом. Мирослављево еванђеље чини велику прекретницу, јер од тог најстаријег сачуваног споменика зетско-хумске редакције (писан 1180. год.) срећемо се са све више и више елемената српске редакције.

Свети Сава саставља прву српску службу, и то у част свога оца св. Симеона. Као узор послужила му је грчка Служба св. Симеону Столпни-

Рељефна представа кентаура (Хирона) са музичким инструментом (виолом или гуслама) у рукама, налази се у тимпанону двојног прозора на северној певничкој апсиди цркве Ваведења у манастиру Каленићу (из 1407. године)

ку (IV в.). Поједини делови службе су дослован превод Службе св. Симеону Столпнику, али су интересантне измене у осталим деловима службе. У тим одељцима текст је прилагођен приликама у Србији и детаљима из живота св. Симеона Мироточивог.

Од краја XII века до пословине XV века није нам остао сачуван ниједан српски музички рукопис. У светогорским рукописима међутим, от-

кривене су многе песме из XV века. Позната су нам чак и имена поједињих аутора: монаси Јоаким и Јован, који су имали титулу „доместик Србије”, затим: Мануил Раул и Мануил Хризафес, а кир Стефан, Никола и Исаја јеромонах додавали су иза својих имена и реч — Србин.

„Налазимо се на почетку проучавања једног новог поглавља у историји српске музике. Дела наших музикословњејших преносе нам садр-

жајне поруке својих одушевљених стваралаца. Уједно нас опомињу да их „љубве ради” предамо будућности у наслеђе. Не заборавимо да су у овим староставним књигама садржане основе на којима почива музика нашег доба” (из књиге „Српска музика кроз векове — др Димитрије Стевановић — Извори за проучавање старе српске црквене музике, стр. 119).

ВЕСТИ ИЗ ПРАВОСЛАВНОГ СВЕТА

Према последњим подацима у Ленинградској духовној академији школује се 225, а у Московској преко 300 свештеничких кандидата.

Румунски патријарх унапређује ширење религиозне литературе

Патријарх румунски Јустин жели да парохијске библиотеке, богословије и богословски институти у Румунији буду снабдевени ручним теолошким књигама, патристичким текстовима (тј. делима ранохришћанске литературе до VII века, коју су писали свети оци Цркве) и библијским коментарима. У том циљу је израђен пројекат за издавање збирке од 90 томова патристичких текстова првих осам векова хришћанске историје.

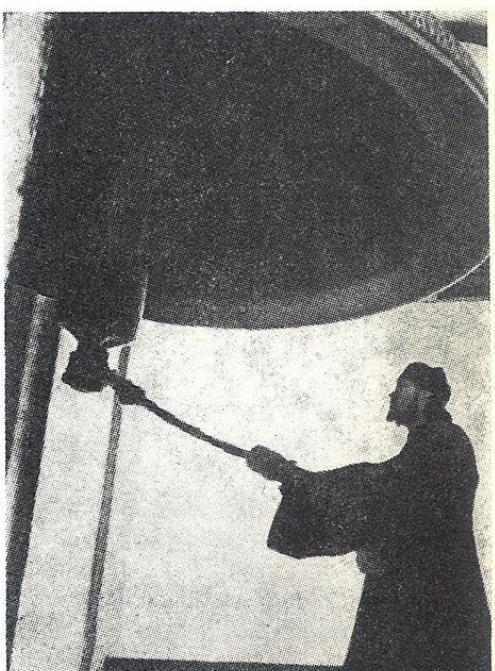
Патријарх Јустин настоји, како се сазнаје из Букureшта, да свештеници целе Румуније буду обухваћени високом теолошком наставом у богословским институтима.

Професор Димитрије Станилоје, познати румунски теолог, припремио је нову ручну **Догматику** у три дела.

но издавати Удружење православних грчких жена у Архиепископији.

Православно-римокатолички дијалози у Америци

Већ дуже времена један одбор епископа и теолога Грчке православне архиједезе и Римокатоличке цркве у Америци се састаје и заједнички расправља разне теолошке проблеме. Недавни сатанац је био посвећен **светој тајни брака** а на крају издат коминике, који су потписали архиепископ Јаковос и вашингтонски кардинал Вилијем Баум. У коминикује је наглашено, између остalog, да Православна црква признаје само онај брак који је склопљен од стране православног свештеника, а Римокатоличка црква признаје, у изузетним случајевима, и брак склопљен „без сведочанства једног рукоположеног римокатоличког свештеника”.

Архиепископ Јаковос образовао ново радио тело у својој архиепископији

Грчки архиепископ Јаковос, поглавар Америчке архиједезе (архиепископија Цариградске патријаршије), крајем 1978. године образовао је **департман за комуникације**, који ће имати неколико одељења: службу за вести и информације, радио, филм и телевизију, издавачку делатност, а такође и за наставу која се одвија на Хеленском колеџу архиједезе.

У плану је и покретање листа „**Грчка православна жена**”, који ће редов-

Са свечаног богослужења Јерменске цркве

Црква у Јерменији

Деведесет одсто хришћанског становништва совјетске Јерменије су практични хришћани, како је то изјавио јерменски патријарх Вазген приликом своје посете Светском савету цркава у Женеви.

У Јерменији и неверујући долазе на богослужења, тако да црква није само религиозни центар, него такође и национална заједница.

Огромном броју верника у милионском граду Еревану на располагању је неколико цркава.

Богословске школе Руске православне цркве

За православну богословску омладину у Совјетском Савезу данас су отворене три богословије и две духовне академије.

**У Царству
вечне радости
нека му је
блажени мир
а међу нама
вечан помен**

РАДОЈИЦА М. ТЕРЗИЋ, протојереј и архијерејски намесник космајски

Скоро четрдесет година служио је Богу и своме роду прота Радојица Терзић. Неуморни делатељ на њиви Господњој упорно се борио са болешћу, која је полако, али стално нарушавала његово здравље. Болест није дugo трајала — око годину дана, али и за то време прота Радојица више је био у цркви, намесничкој канцеларији и парохији — него у болници и постельи. Његов велики елан и оптимистички расположен дух давали су му снаге да врши парохијске и остале своје дужности и онда када, због природе болести, то себе ради није смео чинити. Те околности су утицале да се скрати Протин век. Он је херојски подносио све тегобе. Најзад, исирпен болешћу отац Радојица је тихо и скоро нечујно, у сумрак 13. новембра 1978. године, у београдској болници, предао Господу своју племениту душу.

Радојица Терзић рођен је 9. новембра 1915. год. у врло живописном космајском селу Дучини, од оца Милана и мајке Кате. Основну школу завршио је у родном месту, а гимназију у Аранђеловцу. Затим се бистро космајче уписује у Сарајевску богословију, коју завршава врло успешно и у редовном року 1937. године. Потом се уписује на Теолошки факултет и редовно завршава две године, а са парохије даје трећу годину. Даље студије прекида услед ратних неприлика. За ђакона и свештеника рукоположен је 4. и 6. децембра 1939. године у Београду. На парохију ступа 1. јануара 1940. године у космајско село Неменикуће. На тој парохији остаје до 1952. године обављајући све своје дужности и у најтежим ратним и поратним данима, делећи са својим парохијанима добро и зло, преживљавајући многе ратне тешкоће и страхоте. Августа 1952. године бива премештен на суседну парохију ропочево-сопотску на којој остаје до смрти.

То би био животни пут покојног Проте у најкрајим цртама, а какав је био као свештеник, као човек и пријатељ о томе се може много говорити. Но, даде се приметити да је Прота цео век провео у свом Космају, у своме родном крају, кога је необично волио. Врло је успешан био његов рад на обе парохије, иако је службовао у веома тешким условима и у крају који је много страдао за време рата. Дубоку бразду је Прота заорао на њиви Господњој у селу

мајског на којој дужности га је и смрт затекла. Све што му је поверено оправдао је својим часним, савесним и самопрегорним радом, што њему и његовој породици служи на част и понос. Заиста, диван је то био свештенослужитељ и пастир, човек и пријатељ. Умео је да посаветује, поучи благо и обазриво ћори, а радо је притицао у помоћ како својим парохијанима тако и својој сабраћи — свештеницима.

Посебна је прича колико је био добар супруг, родитељ, рођак и пријатељ. Као такав био је необично вољен и цењен. Његов највећи помагач на свим пољима рада је његова са-путница — уважена противница госпођа Добринка, која и сама потиче из свештеничке породице. Њих двоје су подигли, васпитали и оспособили за самосталан живот троје деце — ћерку и два сина, од којих је млађи о. Милан свештеник, који наставља започето дело свога оца на истом плану и истом терену. Прота је био и срећан деда, који је често умео да окупи око себе своје унуке и да се међу њима осећа срећним...

Света заупокојена литургија обављена је 16. новембра 1978. године у Сопотској цркви, а истога дана опело над земним остацима проте Радојиће обавили су: епископ шумадијски САВА и жички епископ СТЕФАН, уз саслужење 21 свештеника, два ђакона и уз присуство десетак свештеника као и већег броја парохијана, рођака и пријатеља. Опело је обављено врло свечано и у беспрекорном почетку; осећајно и складно појање служашчих уз појање квартета београдских богослова и упечатљиво слово епископа Саве, допринели су да се доста ублажи бол ожалошћене породице. У опроштајном говору, који је гањуо све присутне, а особито породицу, Владика се захвалио Проти на целокупном његовом раду, за добро Цркве и својих парохијана, похваливши његову савестан рад и истакавши га као пример за углед свештеника и Архијерејског намесника.

По завршеном опелу свештеници су три пута учинили опход са земним остацима око храма, а затим је погребна поворка кренула ка гробљу. На гробу се од проте Радојиће, у име свештеника, оправдио бираним речима протонамесник о. Љубомир Станисављевић, који је опет осветио лик овог врлог свештеника.

Нека је слава и хвала проти Радојици. Вечан му помен и блажени покој у Царству вечне радости.

о. Радован Чанчаревић

КАЛЕНДИК — 2.

Богојављење у Крагујевцу

Има дана када би човек заједно са псалмописцем Давидом узвикнуо: „Велики си, Господе, и чиниш чуда” (Пс. 85:10). Такав један особити дан био је о Богојављењу ове године. Оштра зима, цича и мраз. На крововима, дрвећу, по улицама, свуда је снег, чија белина удара у очи. Вода се напољу леди, а од хладноће румене се образи. Но све то није омело Крагујевчане да дођу на архијерејску литургију, и да по повратку понесу Св. воду. Радни је дан. Крагујевац је раднички град. Многи су на радним местима, у надлежствима, фабрикама. Па и поред тога црква је била препуна и многи су морали стајати напољу за време службе Божје.

Архијерејску литургију служио је епископ шумадијски др Сава са четири свештеника и протојаконом. Прислуживало је десет чтечева.

Антифоне су читале једна ученица и једна студенткиња, а Апостол два ученика и једна ученица.

Тако је овога дана и у порти и у цркви било стално много света. Ако би нас питали колико је народа било, тешко да бисмо вам могли дати праву бројку.

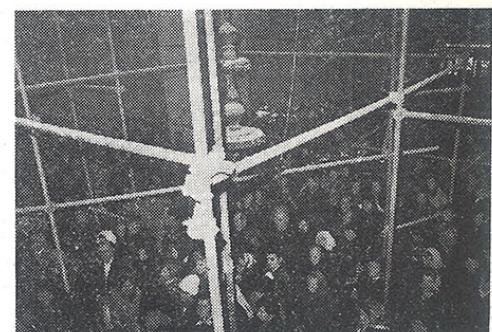
Светозарево

Крајем месеца јануара отпочели су радови на живописању Нове цркве у Светозареву. Предвиђа се да ће радови на живописању ове импозантне цркве трајати најмање годину дана.

Манастир Тресије

У манастиру Тресијама, на Космају, трудом јеромонаха Јована, старешине овога манастира, подигнута је нова капела, која ће бити, вероватно, ове године освећена у част преподобног Симеона Столпника (који је у великом поштовању код народа овога краја). На празник Преподобног Симеона (14. септембра) бива сваке године велики сабор народа у манастиру Тресијама, који је све више и више посећен од стране многих верника.

Обнова Саборне цркве у Крагујевцу

Већ више месеци ради се на обнови унутрашњости Саборне цркве у Крагујевцу. Радови су још у току па је црква и данас у скелама. Наредних недеља, ако Бог да, завршиће се генерална унутрашња обnova цркве. Тиме ће Саборна црква у Крагујевцу бити припремљена за израду живописа.

То ће бити, уз Божју помоћ, у месецу марта, када треба да се приступи живописању. Црква је пространа и зато ће и сама израда живописа дуже трајати.

Парохијани Саборне и Старе цркве у Крагујевцу пружају своју лепту за обнову Саборног храма Успења Пресвете Богородице, са жељом да ово започето дело буде Богу угодно, а на спасење свих прегалаца на овом светом послу.

Свети Сава свечано прослављен у Шумадији

Празник Светога Саве, како смо обавештени, свечано је прослављен широм целе Шумадије. У многим местима су храмови били сувише мали да приме све вернике.

У свима храмовима су одржани пригодни програми после литургије и резања славског колача. Јављају нам да је ове године изузетно било много омладине и деце, што нас посебно радује.

Успенски катедрални храм у Крагујевцу

Иако највећи у Шумадији, за овај празник био је мали да прими много бројне Крагујевчане, старе и младе, који су од раног јутра пристизали. Најбројнији су били омладина и деца, студенти и ученици овога града. Рачуна се да је прослави присуствовало око 2000 верника.

У Саборној цркви у Крагујевцу: они су били у средишту пажње

тал, чији је аутор М. Весин, а у њему су учествовали ученици и ученице средњих школа. Извођачи су били обућени у костиме, који су нам до- чаравали време светога Саве.

Тешко је издвојити из реситала оно најбоље, па ипак одабрали смо следећу поруку: „Написали смо животима писмо, да цео свет схвати. Ми смо саставни део Раствка, потоњег светога Саве... ми нисмо птице злослутнице, ми смо градитељи братства свих људи, свих вера..., а наша хтења плове пут неба, јер баш данас Бог нам треба. Нама је потребан Бог, да постанемо вреднији и бољи, да братска љубав нама овлада, да никада не буде рата, да руку не дигне брат на брата и сусед на суседа, да вазда буде мира и реда, да душама нашим Спаситељ Христос овлада, да се живи и ради, да се не пати и страда”.

Иза реситала уследила је Светосавска химна, коју су певала деца, ученици и ученице. Дириговала је Милијана Којчић. Певање хора је прихватила цела црква, како и приличи Великом дану. После химне су дошли рецитације, а између њих је октет певао пригодне песме о светом Сави. Рецитације су биле садржајне и добро припремљене.

Тренутак са Светосавске прославе у Смедеревској Паланци

После завршеног програма епископ Сава је из свога стола дуго делио, младима и старима, књижице о светом Сави, које је издала ове године Шумадијска епархија, и иконице светога Саве.

После послужења разишли смо се радосни, са осећањем да ћемо целу годину живети од овога дана.

Прослава Светог Саве у Старој цркви крагујевачкој

Празник Св. Саве окупио је велики број верника Старе цркве крагујевачке, који су пристигли врло рано са својим малишанима, са жељом да овај дан проведу у цркви и учествују на богослужењу и светосавској прослави.

Празнично јутрење почело је у 7 часова, а св. литургија у 8 ч. Литургију је служио новопостављени крагујевачки парох о. Мирољуб Тодоровић, који је на крају одржао проповед о заслугама светог Саве. Отац Мирољуб је рекао: „Тешко је дати свеобухватан појам рада Светога Саве, и изнети све оно што је он учињио своме народу и допринео његовој култури. И то не само зато што су та дела многоброжна — већ и стога што је сама његова личност толико сложена; та сложеност личности светога Саве огледа се у свему ономе што се зове светосавско...”

На крају свете литургије ученици су извели светосавски програм, а затим се прешло на послужење. Предшколска и школска деца, а њих је било око 300, прешли су у канцеларијске просторије — где су им подељени поклон-пакетићи и књижице „Ускликнимо с љубављу”. Одрасли су остали у храму, где су послужени светосавским житом. Многи су дали своје прилоге за богословије, а до мајин славе је затим приредио ручак за госте. Славље је трајало све до 16 часова.

У Светозареву

Прослава Светога Саве, најлепшијег српског детета и најмилијег српског светитеља, у Светозареву је обављена врло свечано а трајала је више часова. Јављају нам да је деце било много више него ранијих година.

У Смедеревској Паланци

Свети Сава је прослављен веома свечано литургијом, освећењем славског жита и резањем колача, беседом и програмом који су извела предшколска и школска деца.

У Светозареву

У Тополи

11. марта

ПРОСЛАВА НЕДЕЉЕ
ПРАВОСЛАВЉА
У СТАРОЈ ЦРКВИ
КРАГУЈЕВАЧКОЈ

Духовна академија, поводом прославе Недеље православља, одржаће се (11. марта) у Старој цркви у Крагујевцу у 16 часова. На њој ће певати хор свештеника Шумадијске епархије „Свети Сава”.

Позивамо све вернике из Крагујевца и целе Шумадијске епархије, да са нашим свештениством узму учешће у овој прослави.

6-7. априла

Слава манастира Дивостина

Манастир Дивостин, код Крагујевца, свечано ће прославити своју овогодишњу славу на Благовести. Уочи празника, у петак 6. априла, свечано бденије почиње у 17 часова, а на сам дан славе, у суботу 7. априла, архијерејска литургија почеће у 9. часова пре подне.

Слава манастира Благовештења

У близини села Страгара налази се стари манастир Благовештење, који ће такође своју славу прославити на Благовести. Бденије уочи славе почиње у 17 часова, а литургија на дан славе у 8 и 30 часова.

12. априла

Годишњи паастос блаженоупокојеном епископу жичком Василију

Годишњи паастос блажене успомене епископу жичком Василију одржаће се у манастиру Жичи у четвртак 12. априла ове године. Преосвећена литургија почиње у 9 часова, а после ње паастос и помен биће на гробљу.

ПРЕПОРУЧУЈЕМО ВАМ
НОВУ КЊИГУ

Александар Шмеман: „ЗА ЖИВОТ СВЕТА — светотајинска философија живота”, Београд 1979. стр. 173. Цена: 50. д. Издавач: „Православље” — новинско-издавачка установа Српске патријаршије, Улица 7. јули бр. 5, 11090 Београд.

Књига садржи следећа поглавља: Живот света, Евхаристија, Време послања, О води и Духу, Тајна љубави, Смрћу си смрт згазио, Секуларизам и хришћанска мисија, Богослужење у посветовњаченом веку, Света тајна и символ.

Аутор књиге, о. А. Шмеман, је ректор Академије св. Владимира у Њујорку; са о. Георгијем Флоровским и о. Јованом Мајендорфом допринео је да ова школа данас постала најважнији духовни центар православног зрачења и православне богословске мисли на тлу Новог света. Поред многоброжних предавања одржаних на универзитетима Европе и Америке, и чланака објављених у разним часописима, Шмеман је аутор и низа запажених књига штампаних на енглеском и руском језику. У овој, својој првој књизи на српском језику он каже: „Једино када смо доживели светлост и радост Христове присутности, поново откривамо да је свет пуно смила поље наше хришћанске акције, саглававамо истинску реалност света и тако долазимо до сазнања шта треба да чинимо”.

Из Жичке епархије

Повећан број нових свештеника

Прошla година је изузетно плодна у погледу рукоположења свештеничких кандидата у Жичкој епархији. У чин презвитера рукоположено је 10 богослова и 3 монаха.

Нова монашења

У току 1978. године у Жичкој епархији је замонашено у расу и камилавку 5 искушеница, а у чин мале схиме 1 искушеник и 5 монахиња.

Посета епископа Саве

Уочи светога Саве о. г. епископ шумадијски Сава, у пратњиprotoјереја ставрофора Драгомира Крстића, члана Црквеног суда, посетио је епископа жичког Стефана у Краљеву, а на повратку за Крагујевац посетио је и манастир Жичу.

И у Жичкој епархији нов Епархијски хор

Новоосновани Епархијски мушки хор „Свети Сава” прославио је на Светога Саву у манастиру Жичи своју прву Крсну славу, у присуству великог броја народа. Најпре је извршено сечење славског колача, а потом је хор под руководством свог диригента protoјереја о. Петра Жиравца отпељао неколико врло успешних композиција. Програм су увеличала деца пробрањим уметничким песмама.

На крају је манастир Жича угостио чланове хора, свештенство и народ богатом закуском.

Каленић ГОДИНА I
2/1979.

издаје Српска православна епархија шумадијска.

Иzlazi шest пута годишње

Уређује одбор. Главни и одговорни уредник:

Драгослав Степковић

Уредништво и администрација:
„Каленић”, Маршала Тита 69,
34000 Крагујевац
Телефон: 034/26-42

Текући рачун: „Каленић”:
издавачка установа Епархије
шумадијске. Број жиро рачуна
61700-620-16-80691-14-62-00684-1
Југобанка — Крагујевац

Штампа: РО „Сава Михић”,
Земун, Маршала Тита 46—48.

Тираж 5000 примерака

Цена: 6,00 д. по примерку

Годишња претплата 35,00 д. а за
иностранство: 5 америчких долара